

Na podlagi tretjega odstavka 32. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in drugega odstavka 74. člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21 in 82/21) minister za infrastrukturo izdaja

Pravilnik

o tehničnih zahtevah za priključitev proizvodnih naprav električne energije na distribucijsko omrežje

1. člen

(vsebina)

- (1) S tem pravilnikom se določa način ugotavljanja ustreznosti proizvodnih naprav za priključitev na distribucijsko omrežje v skladu s točko g) drugega odstavka 30. člena in drugega odstavka 32. člena Uredbe Komisije (EU) 2016/631 z dne 14. aprila 2016 o vzpostavitvi kodeksa omrežja za zahteve za priključitev proizvajalcev električne energije na omrežje (UL L št. 112 z dne 27. 4. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2016/631/EU).
- (2) S tem pravilnikom se za izvrševanje Uredbe 2016/631/EU v skladu s 5. členom določajo merila za razvrstitev proizvodne naprave za priključitev na distribucijsko omrežje.

2. člen

(merila za razvrstitev proizvodnih naprav)

Proizvodna naprava za priključitev na distribucijsko omrežje se v skladu s 5. členom Uredbe 2016/631/EU razvrsti v tipe v skladu z naslednji merili:

Proizvodna naprava	Napetostni nivo	Priključna moč
TIP A	do 110 kV	800 W do 150 kW
TIP B	do 110 kV	od 150 kW do 5 MW
TIP C	do 110 kV	od 5MW do 20 MW
TIP D	do 110 kV in	priključna moč enaka ali večja od 20 MW
	enaka ali večje od 110 kV	

3. člen

(dokazovanje in ugotavljanje ustreznosti proizvodni naprav)

- (1) Šteje se, da proizvodna naprava tipa A iz prejšnjega člena ustreza zahtevi iz točke g) drugega odstavka 30. člena Uredbe 2016/631/EU in zahtevam za proizvodno napravo tipa A iz točke f) in g) pod XVI.1 in zahtevam pod XVII.1.1 Priloge 5 Sistemskih obratovalnih navodil za distribucijski sistem električne energije (Uradni list RS, št. 7/21, v nadaljnjem besedilu: SONDSEE), če končni odjemalec, lastnik objekta ali v njegovem imenu tretja oseba sistemskemu operaterju predloži izjavo EU o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja ter eno od naslednjih izjav:
- izjavo proizvajalca ali njegovega pooblaščenega zastopnika s sedežem v Evropski uniji, s katero potrjuje skladnost proizvodne naprave ali generatorja s tehničnimi merili iz Uredbe 2016/631/EU in SONDSEE za tip A ali,
 - izjavo o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja s standardom SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2 ali drugim enakovrednim in mednarodnim priznanim standardom.
- (2) Šteje se, da proizvodna naprava tipa B iz prejšnjega člena ustreza zahtevam iz točke d) do g) drugega odstavka 32. člena Uredbe 2016/631/EU in zahtevam za proizvodno napravo tipa B iz točke d) do g) pod XVI.2, zahtevam pod XVII.1.2 in zahtevam pod točko XVII.3 Priloge 5 SONDSEE, če končni odjemalec, lastnik objekta ali v njegovem imenu tretja oseba sistemskemu operaterju predloži izjavo EU o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja ter eno od naslednjih izjav:
- izjavo proizvajalca ali njegovega pooblaščenega zastopnika s sedežem v Evropski uniji, s katero potrjuje skladnost proizvodne naprave ali generatorja s tehničnimi merili iz Uredbe 2016/631/EU in SONDSEE za tip B ali,
 - izjavo o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja s standardom SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2 ali drugim enakovrednim in mednarodnim priznanim standardom.

4. člen

(postopki v teku)

- (1) Postopki priključevanja proizvodnih naprav na distribucijsko omrežje, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega pravilnika, se končajo v skladu s tem pravilnikom.

- (2) Ta pravilnik se uporablja tudi v postopku priključevanja proizvodne naprave na distribucijsko omrežje, za katero še ni bilo izdano končno obvestilo o odobritvi obratovanja za tip A ali tip B v skladu s SONDSEE ali Uredbo 2016/631/EU.

5. člen
(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana, dne

EVA 2021-2430-0084

Jernej Vrtovec

MINISTER

Obrazložitev:

- 1. Analiza stanja in opredelitev problemov**
 - 2. Opredelitev posledic in utemeljitev nujnosti ukrepanja**
 - 3. Opredelitev možnih rešitev za doseg ciljev, alternativne rešitve**
 - 4. Utemeljitev izbrane rešitve in obrazložitev rešitev**
-

1. Analiza stanja in opredelitev problemov

Sistemske operator distribucijskega omrežja je pred izdajo Sistemskih obratovalnih navodila za distribucijski sistem električne energije (Uradni list RS, št. 7/21, v nadaljnjem besedilu: SONDSEE) pridobil soglasje Agencije za energijo št. 73-1/2020-21/263 z dne 22. 10. 2020 in soglasja Vlade Republike Slovenije, št. 36001-1/2020/3 z dne 9. 12. 2020.

SONDSEE so se začela uporabljati 1. 3. 2021.

Kmalu po začetku uporabe splošnega akta za izvrševanje javnih pooblastil, je bilo ministrstvo z več različnimi dopisi obveščeno, da se zahteve za priključitev proizvodnih naprav za proizvodnjo

električne energije na distribucijsko omrežje, ki naj bi izhajale iz SONDSSEE ter posamičnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil javne službe (npr. soglasij za priključitev), odražajo v vedno večjih zamudah, določene zahteve pa so celo takšne, za katere se ne da vnaprej predvideti kako se lahko v Republiki Sloveniji izpolnijo.

Dne 14. 5. 2021 smo od systemskega operaterja distribucijskega omrežja (v nadaljnjem besedilu: SODO) prejeli pojasnilo (dopis št. SODO-234/21-MM z dne 13. 5. 2021) s katerim je ministrstvo obvestil, da vloge za izdajo soglasja za priključitev proizvodnih naprav na omrežje, prejete po 1. 3. 2021, ne izpolnjujejo zahtev, ki so določene v SONDSSEE. Število vlog na podlagi katerih proizvodnih naprav ni mogoče priključiti na omrežje, ker ne ustrezajo zahtevam SONDSSEE, vsakodnevno narašča, po pojasnilih SODO naj bi bilo število takšnih vlog dne 13. 5. 2021 približno 200. Ob pripravi predmetne analize pa je po podatkih SODO in odzivov iz terena (monterji in dobavitelji opreme) takšnih vlog že več kot 600. Glede na trend zanimanja končnih odjemalcev je pričakovati, da bo število vlog, ob neukrepanju, do konca leta več kot 1.200.

Večina zahtev, ki jih je SODO predpisal v SONDSSEE, temeljijo na okvirih, ki jih je začrtala Uredba Komisije (EU) 2016/631 z dne 14. aprila 2016 o vzpostavitvi kodeksa omrežja za zahteve za priključitev proizvajalcev električne energije na omrežje (UL L št. 112 z dne 27. 4. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2016/631/EU) in so bile v njej določene kot opcijsko (»lahko«).

Posamezne zahteve, ki jih je predpisal SODO, pa so po izsledkih analize, ki jo je opravilo ministrstvo za infrastrukturo v okviru zakonskih pooblastil iz 72. člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21 in 82/21, v nadaljnjem besedilu: ZDU-1), po naravi takšne, da dejansko urejajo administrativne zahteve za priklop proizvodnih naprav na distribucijsko omrežje in ne tehnične (npr. opremni certifikat).

a) Dokazovanje izpolnjevanja zahtev in skladnosti z omrežnimi zahtevami

Kot pogoje za dokazovanje zahtev skladnosti z omrežnimi zahtevami je SONDSSEE določil obveznosti predložitve:

- opremnega certifikata, ki dokazuje skladnost z zahtevami za pridobitev oznake CE,
- skladnost proizvodne naprave v skladu z Uredbo 2016/631/EU.

Za priključitev proizvodnih naprav tipa B pa k temu še:

- poročila o preizkusih skladnosti in
- študije, iz katerih je razvidno statično in dinamično delovanje naprave iz Uredbe 2016/631/EU.

Zlasti so pomembni vsi drugi pogoji, ki se upoštevajo, če opremnega certifikata ni na voljo.

Ministrstvo za infrastrukturo je ugotovilo, da je SODO v SONDSEE predpisal tudi način¹, protokole meritev (testi)² ter pogoje³ za opravljanje meritev⁴, preizkusov ter simulacij⁵ za zagotavljanje skladnosti (več o tem v poglavju XVII Priloge 5 SONDSEE).

Ministrstvu za infrastrukturo predvsem ni razvidna zakonska podlaga iz katere je SODO črpal pooblastila za urejanje in predpisovanje takšnih zahtev, predvsem tistih, ki se nanašajo na meritve, protokole meritev in pogoje za njihovo opravljanje. Iz predpisanih zahtev je razvidno, da so obveznosti končnega odjemalca, da zagotovi meritve (teste), ki se opravijo na notranji instalaciji objekta. Ob upoštevanju načina priključitve proizvodne naprave, npr. po tipski shemi PX.3 (na

¹ Priloga 5 SONDSEE, str. 90: »Skladnost se spremlja s pomočjo certifikatov, ki jih podajo proizvajalci naprav oziroma jih pridobi lastnik naprave na podlagi ustreznih simulacij in meritev PN.«

² Prav tam, str. 91: »Meritve morajo biti opravljene tako, da so vidni poteki napetosti in toka od začetka do konca posameznega prehodnega pojava brez prekinitev. Napetosti in toki morajo biti merjeni na tak način, da tudi pri hitrih prehodnih pojavih ne pride do popačenja veličin tako po amplitudi, kakor tudi po njihovem faznem kotu. Če se za meritve uporabljajo tokovne klešče, mora biti uporabljena referenčna razpredelnica za korekcijo morebitne merilne napake tokovnih klešč. Po opravljenih meritvah se izdela poročilo o meritvah, iz katerega je na podlagi rezultatov (grafično in tabelarično) jasno razvidno, da PN ustreza vsem zahtevam. Povzetek ustreznosti vsem zahtevam izdelovalec poročila navede v posebnem poglavju poročila, kjer navede vse preverjene zahteve in njihovo ustreznost. En izvod merilnega poročila mora biti v papirni in tudi digitalni obliki, ki ne omogoča spreminjanja vsebine dokumenta posredovan DO-ju. Če se isto merilno poročilo uporabi kot pogoj za dokazovanje skladnosti za več naprav v NN omrežju (tipski preizkus), se merilno poročilo DO-ju posreduje samo prvič. Poleg tega izdela izdelovalec poročila poseben dokument z izjavo v slovenskem jeziku, kjer navede ustreznost posameznega tipa (in za SN omrežje tudi serijsko številko naprave ter številko soglasja za priključitev) vsem zadevnim zahtevam. Ta izjava mora obvezno vsebovati referenčno številko poročila z meritvami, tako da je na zahtevo DO mogoč vpogled v rezultate meritev. Natančen seznam vseh potrebnih meritev in postopka opravljanje meritev za zagotavljanje skladnosti je v prilogah tega dokumenta.«

³ Prav tam, str. 91: »Vse meritve in preizkusi, ki so navedeni za ugotavljanje in zagotavljanje skladnosti, sme opraviti samo strokovno usposobljena oseba, ki sme opravljati meritve v elektroenergetskem omrežju. Organizacija, ki izda takšno merilno poročilo, ki je podlaga za izdaji izjave o skladnosti mora imeti najmanj pet (5) let izkušenj z meritvami na objektih podobne velikosti in namena, kot za objekte, za katere se izdaja ta izjava.«

⁴ Prav tam, str. 91: Preizkusi (testi) z meritvami električnih veličin za delovanje posameznih EM v objektu za proizvodnjo električne energije in PN kot celote so namenjeni dokazovanju, da so zahteve iz teh Navodil izpolnjene. Preizkusi se opravijo na vseh PN tip C in D ter na PN tip B, ki so priključene v SN omrežje. Meritve in preizkusi se v okrnjeni tipski obliki opravijo tudi za PN tip B. S preizkusi se preveri delovanje posameznih sklopov PN in njihov vpliv na obratovanje PN na ločilnem mestu (LM). S preizkusi se vedno ugotavlja vpliv vseh EM določene PN na LM PN. Na podlagi uspešno opravljenih preizkusov, ki jim sledi ustrezna izjava o skladnosti, DO za PN izda Končno obvestilo o odobritvi obratovanja PN. Ne glede na tip EM (SPEM ali MPP) je treba za razrede B, C in D opraviti meritve karakteristike jalove moči in preizkus delovanja zaščite na LM PN v skladu z zahtevanimi pogoji.«

⁵ Prav tam, str. 91: »Simulacije delovanja posameznih EM v objektu za proizvodnjo električne energije in proizvodne naprave (PN) kot celote je namenjena dokazovanju, da so zahteve iz teh Navodil izpolnjene. Simulacije se opravijo na vseh proizvodnih napravah tip C in D. S simulacijami se preveri delovanje posameznih sklopov PN in njihov vpliv na obratovanje PN na ločilnem mestu (LM). S simulacijami se vedno ugotavlja vpliv vseh EM določene PN na LM PN. **Natančen seznam vseh potrebnih simulacij za zagotavljanje skladnosti bo naveden v posebnem dokumentu tako, da bo usklajen med DO in SO.** Na podlagi uspešno opravljenih simulacij DO za PN izda Obvestilo o odobritvi začasnega obratovanja PN. V času začasnega obratovanja pa se opravijo meritve (testi) na PN, s katerimi se dokazuje skladnost s slovenskimi omrežnimi pravili (SONDSEE z vsemi prilogami).«

notranjo instalacijo objekta), je predpisovanje tehničnih zahtev, ki jih mora izpolnjevati proizvodna naprava, priključena na notranjo instalacijo objekta, v neskladju z Energetskim zakonom (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE, v nadaljnjem besedilu: EZ-1) in pooblastilom zakonodajalca, da sistemski operater predpiše tehnične in druge pogoje za varno obratovanje sistemov z namenom zanesljive in kakovostne oskrbe z elektriko, pogoji za priključitev na sistem in način priključitve na sistem, ki so določena v drugem odstavku 144. člena EZ-1. Takšna zahteva je tudi v nasprotju z Gradbenim zakonom (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 – popr., 65/20 in 15/21 – ZDUOP), ki določa, da pogoje za notranje instalacije objekta predpiše minister, pristojen za graditev.

Prav tako sistemski operater zahteva dokazila za proizvodne naprave, dane na trg v Republiki Sloveniji ali državi članici Evropske unije, za katera v Republiki Sloveniji ni akreditiranega organa. Certifikat za proizvodno napravo kot celoto je v SONDSEE (Priloga 5, poglavji XVII.1.1. in XVII.1.2.) za tip A in tip B predpisana v identični vsebini. Tako za proizvodno napravo tipa A kot tudi za proizvodno napravo tipa B mora certifikacijski organ potrditi:

- skladnost z vsemi zadevnimi uredbami za proizvodno napravo (ki so potrebne za pridobitev oznake CE),
- skladnost s pravili Uredbe 2016/631/EU,
- skladnost s slovenskimi omrežnimi zahtevami (SONDSEE z vsemi prilogami).

Če v certifikatu proizvajalca naprave skladnost s slovenskimi omrežnimi zahtevami (SONDSEE) ni izkazana, kar je danes v Republiki Sloveniji najbolj verjetna možnost, saj certifikacijski organ za certificiranje z omrežnimi zahtevami iz SONDSEE v Republiki Sloveniji ni akreditiran, jo mora (tako po določbah SONDSEE) lastnik proizvodne naprave v obliki izjave zagotoviti od ustrezne strokovno usposobljene osebe. Izjava o skladnosti s slovenskimi omrežnimi pravili potrjuje, da je PN skladna z vsemi omrežnimi zahtevami, ki veljajo v Sloveniji za PN tip A. Za tip B pa se skladnost z zahtevami presoja v skladu z razpredelnico XVII.1.

Na podlagi navedenega je mogoče sklepati, da se presoja ustreznosti za proizvodne naprave, priključene na notranjo instalacijo objekta (npr. pri napravah za samooskrbo iz obnovljivih virov energije) presoja v skladu s predpisanimi protokoli, pogoji in načini spremljanja skladnosti, ki so postavljene nerazumno, saj v Republiki Sloveniji ni akreditiranega organa za izdajo certifikata v predpisani vsebini. Zahteve, ki jih SONDSEE predpisuje za druge načine dokazovanja skladnosti z omrežnimi zahtevami iz SONDSEE, če certifikata ni mogoče zagotoviti, so predpisane v nasprotju z zakonom, ki ureja graditev in EZ-1.

b) Določitev nacionalnega pragu za razvrstitev proizvodne naprave v tipe, v skladu z Uredbo 2016/631/EU

Uredba 2016/631/EU v 5. členu določa najvišje meje zmogljivosti (napetostna meja in zmogljivost po moči) od katere naprej se proizvodna naprava razvršča med tipe A, B, C in D. Te zmogljivostne meje med tipi v skladu s pooblastili iz Uredbe 2016/631/EU določi država članica.

Sistemiški operater prenosnega omrežja, ELES d.o.o. je 29. 1. 2018 objavil *Končni predlog nacionalnih pragov med elektroenergijskimi moduli*⁶, kjer je predstavil postopek določitve pragu med proizvodnimi napravami iz katerega izhaja, da pri določitvi pragu (glede zadevne meje med tipi A in B) ni bila izvedena analiza in presoja posledic (finančnih, administrativnih, časovnih), ki zadevajo končne odjemalce sistema in posledic na zavezujoče cilje Republike Slovenije v zvezi z deležem električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, predvsem pa v razmerju do presoje v skladu s tretjim odstavkom 7. člena Uredbe 2016/631/EU.

SODO je v javnem posvetovanju pri določitvi nacionalnih pragov predlagal mejo med tipom A in B pri 10 kW in podal naslednji obrazložitev: »S tem bo: omogočeno na željo lastnika energijskega modula sodelovanje pri sistemskih storitvah v omrežju tudi elektrarnam manjših moči; še bolj spodbujen odprti trg električne energije ter sistemskih storitev v okviru EU; omogočena boljša stabilnost elektroenergetskega omrežja zaradi večjega števila ponudnikov sistemskih storitev; omogočena priključitev večjega števila energijskih modulov v omrežje, saj bodo le-ti boljše opremljeni za primere težav v omrežju.«

Nedvomno ima SODO pristojnosti, da za omrežje, ki ga upravlja, določa vse tehnične karakteristike in značilnosti v okviru katerih lahko zagotavlja stabilnost, varnost in vzdržnost sistema, razen za pristojnosti, ki so v domeni systemskega operaterja prenosnega omrežja, ter je odgovoren za regulacijo napetosti, vendar mora pri razvoju omrežij upoštevati:

- zavezujoče državne in evropske cilje vključevanja proizvodnje iz obnovljivih virov energije⁷,
- pravico končnega odjemalca do dostopa do omrežja,
- prepoved količinskih ali drugih omejitev s podobnim učinkom, ki vplivajo na prost pretok blaga in storitev med državami članicami Evropske unije,
- prepoved administrativnih in drugih birokratskih ovir s podobnim učinkom, ki učinkujejo podobno kot omejevanje dostopa do omrežja,
- zavezujoče obveznosti držav članic pri priključevanju razpršenih virov na javno omrežje, ki terjajo nediskriminatorne, sorazmerne in utemeljene ukrepe, da se zagotovi enostavnost priključevanja in dostopa do omrežja.

Iz Končnega poročila Evropske komisije glede Izvajanja omrežnih pravil glede zahtev za priključevanje generatorjev, ki ga je 4. 2. 2021 objavila Evropska komisija, Generalni direktorat za energijo⁸, izhaja, da:

- ima Republika Slovenija med vsemi državami članicami določen najnižji prag za proizvodne naprave za tip B (10 kW), ob tem pa velja omeniti, da ima velika večina držav članic EU ta prag postavljen nad 100 kW oz. da sta samo dve državi članici določili prag pod 100 kW;
- da je razpon med pragovi za tip B med državami članicami od 10 kW (Republika Slovenija) do 1,5 MW (Švedska) in tako znaša faktor med njima 150, čeprav iz poročila ne izhajajo

⁶ https://www.agen-rs.si/documents/10926/16684/20180228_Predlog_nacionalnih_pragov_med_tipi_PGM.pdf/471a9d3b-4859-4efd-a9d6-34ad12641260

⁷ Celovit nacionalni podnebno energetski načrt Republike Slovenije, sprejet 28. 2. 2020, objavljen: https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf

⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ee9ecda7-6788-11eb-aeb5-01aa75ed71a1/language-en>

utemeljene posebnosti nacionalnega omrežja, ki bi tehnično in administrativno upravičevale takšno razliko;

- je Republika Slovenija med tistimi državami članicami, ki niso jasno določile zahtev glede načina dokazovanja ustreznosti (opremni certifikati, meritve, poročila ipd.) proizvodnih naprav ter način njihovega dokazovanja in priznavanja. Kot primer držav, ki sta to vzorno določili Evropska komisija v poročilu izpostavlja Nemčijo in Španijo;
- zaradi razkoraka med določitvijo najvišjega in najnižjega pragu pri napravah tipa B upoštevajoč skupno inštalirano moč, obstaja utemeljena bojazen Evropske komisije, da lahko ta divergenca (med 10 kW in 1,5 MW) onemogoča prost pretok med državami članicami.

Glede na določbe uredbe, ki ureja samooskrbo z električno energijo iz obnovljivih virov energije, je moč ugotoviti, da je pretežni delež naprav, ki jih končni odjemalci priključujejo na notranjo inštalacijo objekta, v skladu z merili za razvrščanje naprav v tipe, uvrščeno v tip B, kar pomeni precejšnji administrativni, finančni in časovni zalogaj za vse investitorje, monterje, dobavitelje opreme in končne odjemalce, ki je hkrati tudi nesorazmeren in neutemeljen.

Upoštevajoč postopek priprave SONDSEE, v katerem ni bilo predstavljene analize in presoje pri določanju pragu za tip B (predvsem v razmerju do presoje v skladu s tretjim odstavkom 7. člena Uredbe 2016/631/EU) in vpliva določitve najnižjega pragu med državami članicami in ugotovitvami Evropske komisije, da so proizvodne naprave v večini držav članicami uvrsti med naprave pod tip A, v Republiki Sloveniji pa pod tip B, in so tako podvržene strožji presoji skladnosti z omrežnimi zahtevami. To lahko predstavlja oviro v prostem pretoku blaga in storitev. S tem končne odjemalce, dobavitelje opreme in investitorje postavlja v zapostavljen položaj, v skladu z zgoraj navedenimi podatki celo v nemogoč položaj.

2. Opredelitev posledic in utemeljitev nujnosti ukrepanja

Kot ministrstvo, pristojno za energijo in spodbujanje rabe obnovljivih virov energije izpostavljam, da je Republika Slovenija odgovorna za izvajanje energetske politike države, vključno s cilji rabe obnovljivih virov energije. Nedoseganje ciljev OVE pomeni, da bo Republiki Sloveniji onemogočeno črpanje EU sredstev v obdobju 2021-2027 ali pa bo morala država OVE delež zagotavljati z nakupi statističnih deležev v tujini, kar po oceni ministrstva predstavlja najmanj 30 mio EUR stroškov na leto. Prav tako poudarjamo, da smo kot država v skladu z načelom lojalnega sodelovanja, ki izhaja iz 4. člena Pogodbe o Evropski uniji, dolžni spoštovati določbe primarnih in sekundarnih aktov Evropske unije, ki nas (tako ministrstvo, kot tudi sistemskega operaterja) zavezujejo.

Po zgoraj navedenih podatkih je prišlo do zastoja pri priključevanju proizvodnih naprav na omrežje in število naprav, ki ne izpolnjujejo nacionalnih zahtev za priključevanje na omrežje, vsakodnevno narašča. Ne samo, da je v Republiki Sloveniji prišlo do zastoja pri izvajanju ukrepov spodbujanja obnovljivih virov energije, prihaja tudi do naraščajoče gospodarske škode, ki prizadane vse investitorje in končne odjemalce, ki ne morejo izpolniti nacionalnih zahtev za dokazovanje skladnosti z omrežnimi zahtevami.

Za izpolnjevanje zahtev, določenih v SONDSEE bi investitorji in monterji ter dobavitelji proizvodnih naprav morali zagotoviti merilne instrumente, ki bi omogočili meritve na objektu, saj že urejeni sistem pooblaščenih oseb v skladu s Pravilnikom o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah (Uradni list RS, št. 41/09, 2/12 in 61/17 – GZ) ne omogoča meritev v obsegu, predvidenem s SONDSEE.

Iz analize priključevanja naprav za samooskrbo na omrežje in poročil, ki jih je prejelo ministrstvo v skladu s predpisom, ki ureja samooskrbo, ministrstvo ugotavlja, da trenutno čaka na priključitev na omrežje več kot 600 proizvodnih naprav (ob neukrepanju bo ta številka do konca leta 2021 že vsaj 1200) , pri povprečni zmogljivosti proizvodne naprave, ki je med 8 do 12 kW, kar ob trenutnih tržni ceni 1.000 evrov na kW moči naprave predstavlja 6 mio evrov oziroma 6 MW inštalirane moči v omrežju. Do konca leta bodo vrednosti dvakratne, torej 12 mio evrov ali 12 MW inštalirane moči proizvodnih naprav iz obnovljivih virov, ki so ob delnem sofinanciranju države, investirali zasebni investitorji, končni odjemalci in gospodarske družbe v Republiki Sloveniji.

Poleg navedenih posledic zaradi določitve zahtev za dokazovanje skladnosti z zahtevami omrežja je treba upoštevati še potencialno izpostavljenost Republike Slovenije v postopkih zaradi kršitve pravnega reda Evropske unije zaradi oviranja prostega pretoka blaga in storitev ter potencialnih kazni, ki lahko doletijo Republiko Slovenijo po končanih postopkih pred Sodiščem Evropske unije, ter tudi izpostavljenost Republike Slovenije v postopkih kršitve pravnega reda EU zaradi nedoseganja deleža OVE.

Ministrstvo ocenjuje, da je zaradi preprečitve nastajajoče gospodarske škode pri priključevanju proizvodnih naprav na omrežje ter v skladu z zavezami, ki izhajajo iz zavezujočih zakonodajnih aktov Evropske unije potrebno takojšnje ukrepanje v okviru danih zakonskih pooblastil in nadaljevanju iskanju trajnih rešitev, da s povečanjem deleža obnovljivih virov energije v omrežju ne bo ogrožena njegova stabilnost in varnost.

3. Opredelitev možnih rešitev za dosego ciljev, alternative

Zaskrbljujoče ugotovitve navedenega poročila Evropske komisije, skupaj s predpisanimi zahtevami za dokazovanje skladnosti z omrežnimi zahtevami iz SONDSEE je po ugotovitvah ministrstva razlog za ukrepanje ministrstva, da v skladu s pooblastilom iz 32. člena EZ-1 predpiše pogoje za obratovanje in vzdrževanje energetskega naprav, postrojev, objektov, napeljav, omrežij in sistemov, s katerimi lahko dobaviteljem, upravljavcem in uporabnikom predpiše pogoje za zagotavljanje varnega in zanesljivega obratovanja oziroma uporabe energetskega naprav, postrojev, napeljav, omrežij, sistemov in energentov.

Navedeno zakonodajno pooblastilo ministra, da predpiše način dokazovanja in ugotavljanja ustreznosti proizvodnih naprav za priključitev na distribucijsko omrežje ne posega v pristojnosti

SODO za predpisovanje tehničnih in drugih pogojev za varno obratovanje sistemov z namenom zanesljive in kakovostne oskrbe z elektriko.

Ministrstvo je pri iskanju rešitev za odpravo zamud pri priključevanju na omrežje nemudoma pristopilo h konstruktivnim pogovorom s ključnimi deležniki. SODO je oblikoval več predlogov možnih rešitev, a za nekatere od njih ministrstvo ocenjuje, da so na meji mogočega in zakonitega (npr. podaljšanje prehodnega obdobja, ki je nomotehnično gledano, že bilo konzumirano z začetkom uporabe SONDSEE), za druge (npr. podaljšanje roka za predložitev certifikatov in poročil) za katere pa ministrstvo ocenjuje, da ne rešujejo poglobitnih ovir pri priključevanju, saj ni mogoče zagotoviti, da bo v Republiki Sloveniji na voljo akreditiran certifikacijski organ, ki bo v razumnem času sploh ustanovljen in začel certifikacijske postopke.

Glede zahtev SONDSEE, da se meritve in poročila ter testi zagotovijo v skladu z zahtevami iz Priloge 5 SONDSEE pa ministrstvo ocenjuje, da so te zahteve neupravičene in presegajo zakonski okvir, ki je dan SODO za predpisovanje tehničnih pogojev za priključitev na omrežje, saj SODO nima pristojnosti za predpisovanje obveznosti meritev na notranjo instalacijo objekta.

Ministrstvo se je pri iskanju rešitev oprlo tudi na določbo četrtega odstavka 32. člena EZ-1, ki določa, da če se tehnični predpis sklicuje na standarde in so energetske naprave, postroji, objekti, napeljave, omrežja in sistemi skladni z njimi, velja domneva, da so energetske naprave, postroji, objekti, napeljave, omrežja in sistemi skladni z zahtevami tehničnega predpisa. Zato je možna rešitev, ki jo ministrstvo zasleduje tudi v sklicevanju na standard SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2, ki ureja zahteve za vzporedno vezavo generatorskih postrojev z razdelilnim omrežjem (ločeno za NN omrežje in SN omrežje). Ker gre za privzet evropski standard z mandatom Evropske komisije (sklicevanje na standard EN) tudi ni treba predpisanih zahtev prednotificirati pri Evropski komisiji v skladu z Direktivo 2015/1535/EU.

Del opisanih problemov bi se rešilo z reverzibilno določitvijo pragu oziroma meril pri razvrščanju proizvodnih naprav v tip A in tip B, saj predpisane zahteve SONDSEE za proizvodne naprave tipa B ne rešujejo tehničnih zahtev pri priključevanju na omrežje ampak so zahteve po obvezni predložitvi opremljenih certifikatov dejansko administrativne zahteve.

Ministrstvo tudi ocenjuje, da bi se opremljeni certifikati nadomestili z izjavo dobavitelja opreme oziroma proizvodne naprave ali monterja te opreme kot celote, in s tem tudi učinkoviteje zavarovalo odgovornost investitorja oziroma končnega odjemalca, ki je izvorno urejena v obstoječi zakonodaji (EZ-1 in Gradbeni zakon), kakšne naprave priključuje na notranjo instalacijo objekta. Navedena izjava temelji na premisi že davno uvedenega in splošno pripoznanega novega pristopa⁹, izjava pa bi

⁹ V evropskem pravnem redu se je leta 1985 začel uveljavljati t.i. *New Approach* – *nov pristop*. Več o tem glej: <https://www.cen.eu/work/supportlegislation/directives/pages/default.aspx>.

Razmerje med standardizacijo in zakonodajo na evropski ravni se je razvilo v skladu s tako imenovanim "novim pristopom" k tehnični harmonizaciji in standardi, ki je bil uveden leta 1985. Po novem pristopu: Evropska unija sprejme zakonodajo (direktive EU), ki opredeljuje bistvene zahteve - v zvezi z varnostjo in drugimi vidiki javnega

temeljila na domnevi o skladnosti s standardom SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2. Na uveljavljeni domnevi o skladnosti temelji tudi zakonodajna rešitev, ki je določena v 32. členu EZ-1 v četrtem odstavku, kjer je določeno, da če se tehnični predpis sklicuje na standarde in so energetske naprave, postroji, objekti, napeljave, omrežja in sistemi skladni z njimi, velja domneva, da so energetske naprave, postroji, objekti, napeljave, omrežja in sistemi skladni z zahtevami tehničnega predpisa.

Uporabljeni sklic na standard SIST EN 50549-1 in SIST EN 50549-2 je del t. i. harmoniziranega področja, katerega uporaba je določena z Uredbo 2016/631/EU in predstavlja glavni harmonizacijski vzvod Evropske komisije pri določanju zahtev dokazovanja skladnosti z omrežjem v Evropski uniji. Standarda sta bila sprejeta z mandatom Evropske komisije M/490. To hkrati pomeni, da je denar za prevod v nacionalne jezikovne različice držav članic Evropske unije zagotovljen s strani Evropske unije oziroma Evropske komisije. Po podatkih Slovenskega inštituta za standardizacijo (na dan 7. 6. 2021) je standard SIST EN 50549-1 šele v prevajanju.

Ministrstvo ocenjuje, da je določanje načina dokazovanja skladnosti z omrežnimi zahtevami, ki namesto certifikata, s katerim se potrjuje skladnost z zahtevami omrežja in Uredbe 2016/631/EU, predpisuje izjavo s katero se ustvarja domneva o skladnosti s SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2 ter Uredbo 2016/631/ EU in omrežnimi zahtevami iz SONDSEE, lahko zadovoljiv in sorazmeren ukrep, da se hkrati zagotovi zasledovan cilj iz SONDSEE in Uredbe 2016/631/EU za proizvodne naprave, ki so največji meri naprave za samooskrbo iz obnovljivih virov energije.

4. Utemeljitev izbrane rešitve in obrazložitev

Ministrstvo ocenjuje, da so predlagane rešitve, s katerimi se:

- določa merilo za razvrščanje proizvodnih naprav med tip A in tip B (150 kW) in ta temelji na prvotnem predlogu systemskega operaterja prenosnega omrežja in primerjalno pravno pomeni primerljivo ureditev, kot je urejena v sosednjih državah,

interesa, ki jih morajo izpolnjevati proizvodi in storitve, ki se prodajajo na enotnem trgu; Evropska komisija izdaja zahteve za standardizacijo (mandati) evropskim organizacijam za standardizacijo (CEN, CENELEC in ETSI), ki so odgovorne za pripravo tehničnih standardov in specifikacij, ki olajšajo skladnost s temi bistvenimi zahtevami; Javni organi morajo priznati, da se domneva, da vsi izdelki, ki se proizvajajo (in storitve, ki se zagotavljajo) v skladu z usklajenimi standardi, ustrezajo bistvenim zahtevam, opredeljenim v ustrezni zakonodaji EU; Evropski standardi ostajajo prostovoljni in ni pravne obveznosti, da bi jih uporabljali. Vsak proizvajalec (ali ponudnik storitev), ki se odloči, da ne bo sledil usklajenemu standardu, mora dokazati, da njihovi izdelki (ali storitve) ustrezajo bistvenim zahtevam; približno 25% evropskih standardov, ki jih je objavil CEN, je bilo razvitih kot odziv na zahteve za standardizacijo (mandati), ki jih je izdala Evropska komisija. Podjetja, potrošniki in druge zainteresirane strani imajo koristi od stalnega sodelovanja med evropskimi regulativnimi organi (tj. Institucijami EU in EFTA) in evropskim sistemom za standardizacijo, ki ga lahko obravnavamo kot nekakšno javno-zasebno partnerstvo. Ko podjetja uporabljajo usklajene standarde, jim koristi „domneva o skladnosti“ z zahtevami iz ustrezne evropske zakonodaje. To pomeni, da lahko svoje izdelke ali storitve prodajajo po celotnem enotnem trgu - dosežejo potencialnih 600 milijonov potrošnikov v vsaj 34 državah. Medtem ko se ob pravilni uporabi evropskih standardov potrošniki okoristijo z varnimi in okolju prijaznimi izdelki in storitvami.

- določajo minimalne zahteve za dokazovanje skladnosti proizvodne naprave z zahtevami omrežja v obliki izjave,
- s prehodno določbo pravilnika določa, da se v postopku priključevanja, ki sega od vložitve vloge za priključitev proizvodne naprave na omrežje pa do pridobitve končnega obvestila o odobritvi obratovanja, upoštevajo izjave, ki nadomeščajo opremne certifikate, poročila o meritvah in testih,

na ustrezen in sorazmeren način rešujejo problemi priključevanja na omrežje in zagotavlja skladnost izpolnjevanja predpisanih zahtev.

Opozoriti velja, da bo končni odjemalec, investitor ali dobavitelj opreme moral upoštevati vse nacionalne posebnosti omrežja, ki izhajajo iz SONDSEE (tehnični parametri in karakteristike omrežja), razlika je le v dokaznem standardu in bremenu dokazovanja, saj zahtevanih opremnih certifikatov trenutno v Republiki Sloveniji sploh ni mogoče zagotoviti.

V 2. členu pravilnika so v skladu s pooblastilom iz Uredbe 2016/631/EU, določena merila za razvrščanje proizvodnih naprav.

Določeno je, da se proizvodna naprava za priključitev na distribucijsko omrežje v skladu s 5. členom Uredbe 2016/631/EU razvrsti v tipe v skladu z naslednji merili:

Proizvodna naprava	Napetostni nivo	Priključna moč
TIP A	do 110 kV	800 W do 150 kW
TIP B	do 110 kV	od 150 kW do 5 MW
TIP C	do 110 kV	od 5 MW do 20 MW
TIP D	do 110 kV in	priključna moč enaka ali večja kot 20 MW
	enaka ali večje od 110 kV	

V 3. členu je določena domneva, da proizvodna naprava (tip A) izpolnjuje zahteve točke pod g) drugega odstavka 30. člena Uredbe 2016/631/EU, ki določa:

»kar zadeva vgrajeno opremo, za katero opremni certifikat ni bil prejet, se zagotovijo informacije v skladu z navodili zadevnega systemskega operaterja«

in zahtevam za proizvodno napravo tipa A iz točke f) in g) pod XVI.1 Priloge 5 SONDSEE, ki določa:

»(f) navedbo opremnih certifikatov vgrajene opreme, ki jih je pooblaščen izdajatelj certifikatov izdal za opremo, ki se nahaja na lokaciji vgradnje; (g) kar zadeva vgrajeno opremo, za katero opremni certifikat ni bil prejet, se zagotovijo informacije v skladu z navodili DO«) in zahtevam pod XVII.1.1 (ki določa: *»Za PN tip A v NN se predvideva certifikat o skladnosti proizvajalca vsebovanih EM ali PN kot celote. Certifikat mora vsebovati najmanj naslednje:*

- skladnost z vsemi zadevnimi uredbami za posamezen EM (ki so potrebne za pridobitev oznake CE),
- skladnost s pravili uredbe o RfG,
- skladnost s slovenskimi omrežnimi zahtevami (SONDSEE z vsemi prilogami).

Skladnost z vsemi tremi alinejami se zagotovi z ustreznimi opreznimi certifikati akreditiranega organa iz območja EU. Certifikati morajo biti v slovenskem jeziku. Če v certifikatu proizvajalca naprave skladnost s slovenskimi omrežnimi zahtevami (SONDSEE) ni izkazana, jo mora lastnik PN v obliki izjave zagotoviti od ustrezne strokovno usposobljene osebe. Izjava o skladnosti s slovenskimi omrežnimi pravili potrjuje, da je PN skladna z vsemi omrežnimi zahtevami, ki veljajo v Sloveniji za PN tip A.»

če končni odjemalec, lastnik objekta ali v njegovem imenu tretja oseba sistemskemu operaterju predloži:

- izjavo EU o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja, in
- izjavo proizvajalca ali njegovega pooblaščenega zastopnika s sedežen v Evropski uniji, s katero potrjuje skladnost proizvodne naprave ali generatorja s tehničnimi merili iz Uredbe 2016/631/EU in SONDSEE za tip A, ali
- izjavo o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja s standardom SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2 ali drugim enakovrednim in mednarodnim priznanim standardom.

Z navedeno določbo prvega odstavka 3. člena pravilnika se v skladu s hierarhijo pravnih aktov v Republiki Sloveniji določa, da če končni odjemalec, lastnik objekta ali v njegovem imenu tretja oseba sistemskemu operaterju predloži zgoraj navedene izjave, se šteje, da izpolnjuje zahteve navedene zahtevi iz točke g) drugega odstavka 30. člena Uredbe 2016/631/EU in zahtevam za proizvodno napravo tipa A iz točke f) in g) pod XVI.1 in zahtevam pod XVII.1.1 Priloge 5 SONDSEE.

Nadalje je določena domneva, da proizvodna naprava tipa B iz prejšnjega člena ustreza zahtevam iz točke d) do g) drugega odstavka 32. člena Uredbe 2016/631/EU, ki določajo:

»(d) opremne certifikate, ki jih je pooblaščen izdajatelj certifikatov izdal za elektroenergijske module, kadar so ti del dokazov o skladnosti;

(e) simulacijske modele v skladu s členom 15(6)(c) za elektroenergijske module tipa C; (f) poročila o preskusih skladnosti, iz katerih je razvidno statično in dinamično delovanje v skladu s poglavji 2, 3 in 4 naslova IV, vključno z uporabo med preskušanjem dejansko izmerjenih vrednosti, in sicer tako podrobno, kot to zahteva zadevni sistemski operater, in

(g) študije, iz katerih je razvidno statično in dinamično delovanje v skladu s poglavji 5, 6 ali 7 naslova IV, in sicer tako podrobno, kot to zahteva zadevni sistemski operater.«

zahtevam za proizvodno napravo tipa B iz točke d) do g) pod XVI.2 Priloge 5 SONDSEE, ki določajo:

»(d) opremne certifikate, ki jih je pooblaščen izdajatelj certifikatov izdal za posamičen EM, kadar so ti del dokazov o skladnosti;

(e) simulacijske modele za PN tipa C;

(f) poročila o preskusih skladnosti, iz katerih je razvidno statično in dinamično delovanje EM, in

(g) študije, iz katerih je razvidno statično in dinamično delovanje v skladu s poglavji 5, 6 ali 7 naslova IV uredbe RfG.«

in zahtevam pod XVII.1.2 Priloge 5 SONDSEE, ki določajo:

»Za PN tip B se predvideva certifikat o skladnosti proizvajalca posameznega EM, prav tako pa certifikat o skladnosti celotne PN, ki se dokazuje s simulacijami in meritvami (testi). Certifikat mora vsebovati najmanj naslednje:

- *skladnost z vsemi zadevnimi uredbami za posamezen EM; s tem proizvajalec izjavlja, da ta proizvod izpolnjuje bistvene zahteve za varnost, zdravje in varovanje okolja, ki jih določa evropska regulativa oz. večina tako-imenovanih direktiv za proizvode.*
- *skladnost s pravili uredbe o RfG,*
- *skladnost s slovenskimi omrežnimi zahtevami (SONDSEE z vsemi prilogami).*

Skladnost z vsemi tremi alinejami se zagotovi z ustreznimi opreznimi certifikati akreditiranega organa iz območja EU. Certifikati morajo biti v slovenskem jeziku. Če v certifikatu proizvajalca naprave skladnost s slovenskimi omrežnimi zahtevami (SONDSEE) ni izkazana, jo mora lastnik PN v obliki izjave zagotoviti od ustrezne strokovno usposobljene osebe. Izjava o skladnosti s slovenskimi omrežnimi pravili potrjuje, da je PN tip B skladna z vsemi omrežnimi zahtevami, ki veljajo v Sloveniji (Razpredelnica XVII.1).«,

ter zahtevam pod točko XVII.3 Priloge 5, ki ureja preizkuse za zagotavljanje skladnosti,

če končni odjemalec, lastnik objekta ali v njegovem imenu tretja oseba sistemskemu operaterju predloži:

- izjavo EU o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja, in
- izjavo proizvajalca ali njegovega pooblaščenega zastopnika s sedežen v Evropski uniji, s katero potrjuje skladnost proizvodne naprave ali generatorja s tehničnimi merili iz Uredbe 2016/631/EU in SONDSEE tip B, ali
- izjavo o skladnosti proizvodne naprave ali generatorja s standardom SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2 ali drugim enakovrednim in mednarodnim priznanim standardom.

Z navedeno določbo drugega odstavka 3. člena pravilnika se v skladu s hierarhijo pravnih aktov v Republiki Sloveniji določa, da če končni odjemalec, lastnik objekta ali v njegovem imenu tretja oseba sistemskemu operaterju predloži zgoraj navedene izjave, se šteje, da izpolnjuje zahteve navedene zahtevam iz točke d) do g) drugega odstavka 32. člena Uredbe 2016/631/EU in zahtevam za proizvodno napravo tipa B iz točke d) do g) pod XVI.2, in zahtevam pod XVII.1.2 in zahtevam pod XVII.3 Priloge 5 SONDSEE.

V 4. členu je določeno, da se domneva o skladnosti z zahtevami iz Uredbe 2016/631/EU in SONDSEE ali standardom SIST EN 50549-1 ali SIST EN 50549-2 uporabi v postopkih, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega pravilnika in še niso končani. V skladu s prehodno določbo bo sistemski operater v skladu z načelom hierarhije pravnih aktov v pravnem redu Republike Slovenije moral upoštevati hierarhično nadrejen predpis (predpis ministra) in v vseh še ne končanih postopkih izdaje soglasij za priključitev kot ustrezno dokazilo o izpolnjevanju zahtev iz točke g) drugega odstavka 30. člena Uredbe 2016/631/EU in zahtevam za proizvodno napravo tipa A iz točke f) in g) pod XVI.1 in zahtevam pod XVII.1.1 Priloge 5 (za tip A) in zahtevam iz točke d) do g) drugega odstavka 32. člena

Uredbe 2016/631/EU in zahtevam za proizvodno napravo tipa B iz točke d) do g) pod XVI.2, zahtevam pod XVII.1.2 in zahtevam pod XVII.3 Priloge 5 SONDSEE.

Navedena domneva se uporabi tudi v postopkih priključevanja naprav na omrežje, za katere je bilo izdano soglasje za priključitev, ni pa še bilo izdano končno obvestilo o odobritvi obratovanja v skladu z SONDSEE.

Končna določba določa, da pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.